Observatoriulu ese de doue ori in septemana, mercurea si sambat'a.

Pretiulu

pentru Sibiiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci; — numeri singuratici se dau càte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare càte 7 cr., la adou'a si a trei'a càte 6 cr. v. a. si preste acea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu in Sibiiu.

Nr. 54. Sibiiu, 7/19 Iuliu 1879. **Anulu II.**

Transilvani'a.

— Clusiu, 15 Iuliu st. n. 1879. (Cum ésa cuiulu din sacu.) Cu ocasiunea desbateriloru dietali asupra legei pentru introducerea limbei magiare in scólele poporale confessionale, a scapatu unui domnu mare din Pest'a si urmatoriulu argumentu: Pentru aceea e de lipsa se invetie nationalitatile nemagiare limb'a magiara, cá se venimu in contactu inmediatu cu poporulu si se delaturamu astfeliu pe „buitogatoi“. Cuventulu „buitogato“ insemnéza in sensu gramaticalu stimulatoriu; ér' in nomenclatur'a politicei de astadi se numesce „buitogató“ orice nemagiaru, care scie ceti si scrie. Cum cà delaturarea acestora, rumperea loru de càtra corpulu nationalitatiei ar' usiurá in modu eclatantu nimicirea nationalitatiei, e lucru evidentu. E intrebare numai cum s'ar poté delaturá acestia? — Totu cu ocasiunea aceloru desbateri a recomandatu unu d. ablegatu mediloculu: „magiarisare cu feru si cu focu“. Energiosi precum sunt siovinistii magiari a fostu de prevediutu, cà nu voru intardiá multu cu punerea in lucrare a acestui programu.

Numai premitendule acestea vomu poté intielege pentru ce a bineventatu domnii (?) dela „Alföld“ pe cei 800 de invetiatori nemagiari conchiemati la Aradu cu titulatur'a de „porcari si ciobani prosti si necioplíti, cari se tavalescu in barbaria?

O mare parte a invetiatoriloru poporali se presenta adeca in costumulu loru tieraranescu; unu costumu pe care la ereditu dela strabunii loru, si pe care ilu pórta de secoli, de candu s'a treditu pe pamentulu acesta, de candu i-a trecutu Divulu Traianu preste Nistru si Carpati. Camesi'a cea lunga incinsa cu brâu, ce pórta romanulu astadi pretotindenea pe pamentulu seu, e tunic'a strabuniloru Románi, acarei forma s'a conservatu mai bine in vàiile Carpatiloru si mai alesu in Banatu, unde in urm'a climei muntóse se gatescu tunicele din panura alba, verde si venata. Opincile cu curelele si inveluelile (obelele) cele colorate (pistritie) sunt o reminiscentia necontestabila a sandaleloru románe. Éra costumulu intregu spune si arata chiaru si orbiloru si surdiloru cà poporulu, ce-lu pórta e de un'a origine, si anume de origine indigena européna, e unu nepotu alu stralucitului poporu románu, carele domniá odinióra preste rotundulu pamentului. Imperatulu de gloriósa memoria Iosifu II alu Austriei esclama candu vediu poporulu romanu din Transilvani'a in costumulu stramosiescu memorabilele cuvinte „Salve Romuli parva nepos!“ Éra cum cà acestu prea luminatu monarchu a sciutu apreciá si ânimele ce batu sub tunic'a romana, ne arata destulu de lamuritu paginele istoriei.

Nu potemu si nu voimu a negá, cà si pe tempulu acela s'a incercatu óresicare desnationalisare a poporului romanu, dara constatamu cá insusi capulu politicei de statu de atunci, monarchulu a recunoscutu aceea ce propriaminte e valórea adeverata a unui poporu: firea s'a interna, caracterulu, virtutile sale sociale si cetatienesci salutandulu cu: „Salve parva Romuli nepos!“

Astadi dupa un'a suta de ani, sub care tempu nu s'a potutu sterge virtutea româna din sinulu poporului romanu precum nu s'a potutu delaturá tunic'a de pe corpulu lui; si sub care tempu poporulu acesta celu putinu nu va fi regressatu fatia de spiritulu tempului — astadi suntemu in ochii politiciloru moderni, a domniloru dela „Alföld“ „porcari si ciobani prosti si necioplíti, ce ne tavalimu in barbarismu“. Acestea sunt espressiunile loru de bineventare, acésta e ospitalitatea, cultur'a si civilisatiunea loru, cu care intimpinara pe cei 800 de frati ai nostri, cari fusera comandati la Aradu spre — se dicemu si noi — a-si „insusi“ (elsajátittani) limb'a magiara.

Nu potemu presupune cà domni dela „Alföld“ numescu pentru aceea pe fratii nostri „porcari si ciobani prosti . . .“ pentru cá au venitu se-si plece capulu inaintea legei statutui; nice pentru cà ei s'au supusu ordinului organeloru politice, cari in positiunea publica-sociale a fratiloru nostri, in sfer'a loru cá invetiatori confessionali nici cà sunt supusi potestatiei disciplinare a organeloru administrative politice; nu! ceea-ce a superatu asia de tare pe domnii dela „Alföld“, ce a provocatu eruptiunea urei loru celei órbe si i-a stimulatu la atàta dispretiu brutalu nu e virtutea româna din ânim'a acestui poporu — in urm'a caruia la dinsulu legea e — lege si déca e de „feru“ ér' executiv'a e respectata chiaru déca ar purcede „cu feru si focu“ — ci e tunic'a romana, in care isi afla originea si nationalitatea Romanului espressiunea sa fidela. E obrasnicia, e temeritate, e revolta aceea déca invetiatorii romani venindu se-si „insusiésca“ limb'a magiara se presentédia in costumulu loru „rumunescu“. Sunt „porcari“ sunt „ciobani prosti“ acei „barbari necioplíti“. — Asia cugeta „Alföld“.

Candu recomendase deputatulu „neofitu“ in dieta „magiarisarea cu feru si cu focu“, nu-mi potui inchipui modulu executarei acestei idei; cà-ci cu tóte cà cetisemu de locu dupa aceea, paremise prin foile din Aradu, cevasi despre „furci si strénguri pentru Romani“ totusi nu-mi potui esplicá: de unde doue millióne si diumatate de furci, totu atàtea strénguri si totu atàtia calai? Redactiunea diariului respectivu de siguru cá nu le — aru fi potutu produce tóte acestea la momentu, — prin urmare am vediutu cà modulu acesta de esecutare a principiului de magiarisare „prin feru si focu“ póte fi in casulu celu mai bunu unu pium desiderium. Acuma inse incepu a pricepe cursulu ideiloru d-lui deputatu cu „ferulu si focului“, mi-se pare cà a fostu urmatoriulu: Vomu insarciná pe haiducii nostri se ni aduca pe „buitogatoii“ romani — adeca pe acei Romani de prin comune, cari sciu ceti si scrie — la vreunu orasiu mai mare ungurescu, si anume vomu alege orasie in cari elementulu copiiloru de strade, e representatu intr'unu numeru destulu de considerabilu; scimu cà seraciá e asia de mare si generala in tiéra in càtu acei buitogatoi pre lunga tóta bunavointi'a loru nu voru fi in stare a'si procurá la momentu vestminte „urbane“, ci voru fi necessitati a vení cu ceea ce le-a mai remasu de executorulu de dare: vestmintele de pe corpu — cele „rumunesci“.

Vomu inspirá dara pe copii de pe strade, cá venindu „prostii si necioplitii“ in vestmintele loru tierenesci se ii cartésca si batjocurésca, cum voru sci ei mai bine: Indulginti si prosti cum sunt, se voru spariá si voru vinde la momentu afurisit'a de tunica si ciórecii, si-si voru procurá izmene largi pàna in genunchi si camesia scurta pàna in buricu, voru mai pune si palariutie „a la champignon“ (ciuperca) pe capu si — éta cà i-amu magiarisatu din crescetu pàna in pecióre!

Asia mi-se pare cà au rationatu dlu celu cu „feru si focu,“ de aici vine stigmatisarea invetiatoriloru nostri dela tiéra cu ferulu batjocurei de

Foisiór'a „Observatoriului“.

Materialu pentru biographi'a lui Andreiu Murasianu.

(Din corespodenti'a lui Andreiu Murasianu.)

Clarissime Domine!

Sibiiu, 23/11 1854.

Am primitu scrisórea d-tale din dilele trecute, pentru care iti multiumenscu din adanculu ânimei. Da'mi inse voia, cá se iau totu càte unu passagiu, si se-ti respundu. Dici cà am intratu la ceva ganduri, te-am socotitu schimbatu? Nu te-am socotitu schimbatu, in càtu me mustra consciinti'a, cà mi-ai tramisu càteva placinte, cum a fostu d. e. a lui Nitia Juga si alte càteva pe care eu aici nu ti le potu ispravi dupa dorintia, din pricina cà se mutasera, chiar' atunci ómenii din locurile loru si venisera altii noui, cu carii inca nu potému jucá dupa dorintia. Din asta cugetamu cà D-ta nescriindu atàta timpu,vei fi fostu necajitu pe mine. Pentru Calindare, de si nu le am primitu inca, iti multiamescu fórte frumosu si indata ce voru sosí, nu voiu lipsi ale inparti dupa dorintia.

Càtu pentru istori'a lui Sinkai voiu vorbi cu librarii de aici, carii credu cà voru trage càteva esemplare, si atunci vomu potea multiumi pe acei barbati pucini ce-ii avemu inpregiurulu nostru, cari dorescu inca si in aceste timpuri furtunóse a se provedea cu producte literarie romane. Caus'a pescariloru intru adeveru se socotesce prin ordinatiunea, ce-mi o ai citatu din Buletinulu provinciale. Deci déca ómenii se socotescu nedreptatiti si cu aceea, trebue se reclame din nou, aratandu cu specialitate casurile de nepaste si nedreptatire ce cérca, cà-ci ministru a declaratu vendiarea de pesce de sloboda, càtu in mare, càtu si cu meruntulu.. Va se dica asta este titlu'a lucrului.

Am aflatu si despre ticalosi'a ce s'a facutu la Vien'a, si iti spunu curatu, cà am remasu incremenitu.*) Eu cunosceamu pe omulu acela pana canda inca nu plecase la Vien'a, cà se primésca chirevnisél'a. Si eram convinsu in ânim'a mea, cà elu are sciintie fórte frumóse si estinse, judecata matura, durere inse cà i lipsiá caracterulu care se cere neaparatu mai inainte de tóte la unu omu cinstitu. Acum dara o pati numai dupa merite. Cu tóte acestea, rol'a ce a voitu se o jóce elu, nu a fostu din capulu lui, ci de aici dela noi, dela unu barbatu, care a juratu, cà pe unu Mai...u, Baritiu etc. etc. ii va prigoní, pana candu va fi in viatia. Apoi langa elu se aflara acelea cateva creature injosite si apuse care ilu purtara de nasu cu minciunile si defaimarile. Mi se pare cá si elu o se ajunga cu vreme totu cá si ómenii sei!

Bine vei face, candu 'Ti se va dá ocasiune secura cá se imi impartasiesci si supararea ce dici cà erai se o pati in Juliu. Din norocire cà factiunea acésta spurcata este fórte mica la numeru si pe aici, pe colea isi cam arata unghiile. Totu din acésta fontana mi-au isvoritu si necasurile mele, care le am trasu si inca le tragu. Nu-su eu in stare a ti-le increde acéstea pe chartie, ci numai intre patru ochi subt o umbra a Carpatiloru undeva; te incredintiesu inse, cà ce am suferitu eu, si ce suferiu, la altulu ar fi casiunatu de multu mórte silnica, ori uscatiune totala. Nevoi'a insa me invetia a rabdá, éra nu a me supune fatalitatiloru si asia sunt resolutu a le suferi tóte, cu ânima de barbatu. Va vení o vreme candu se voru descoperí tóte, nu sciu déca voiu fi eu atunci in viatia sau ba. Susan'a se afla mai bine acum, si ve saluta. Tocmai in minutulu acésta citiiu cà amiculu D-tale Faurulu**) dela Szp. Szt. Ghorghiu, sci cu care avusi atatea de a trage, s'a multiumitu de postulu ce i s'a datu si nu va se mai fia amploiatu politicu. — Maghiarii in partea cea mai mare toti au resignatu. Ce va fi caus'a nu sciu.*) Te sarutu de mii de ori, si te rogu te arati si nasiei complimentele nóstre. Inca odata i-ti multiumescu pentru cele impartasite; fi securu cà mai departe nu voru esi.

Adieu

(nesubscrisu).

*) Aci e vorb'a de cunoscut'a denuntiatiune anonima rupetóre de gütu, facuta asupra lui Ioanu Maiorescu de càtra doui romani, tramisa ministrului justitiei, care pe atunci se aflá petrecèndu in Ungari'a la Ipolyság. Intrig'a se sparse prin demascarea denuntiantiloru.

**) Kovács, fostu pretoru, asupritoriu cumplitu alu romaniloru. Red.

Clarissime Domine!

Sibiiu, 25/11 1855.

La multu pretuit'a D-tale scrisóre abia acum potui ajunge, cà se-ti respundu, pe de o parte din causa, cà me imbulzira nemtii cu traducerile, pe de alt'a insa, cà-ci doriamu se aflu din isvoru siguru despre fratiorulu D-tale, care se afla aci la drepturi. Acum mai antaiu iti multiumescu pentru calindarulu care nu numai cà 'lam primitu, ci a sér'a in patu 'lam si cititu si am remasu prea multiumitu cu coprinsulu lui. — Fratiorulu se pórta bine, dupa cum me convinsera chiaru profesorii lui, cu carii i-su cunoscutu. Tóta greutatea, ce o simte este nededarea cu limb'a germana, care in Clusiu nici peste 100 de ani nu o voru invetiá bine, din causa, intre altele, cà nu au cu cine conversá in aceeasi limba. Dici cà nu vediusesi pe baiatu dela 1845. Te incredintesu Domnule draga, cà ai ce vedea.

(Aici urmédia unele complimente humoristice, facute parintiloru mei, cari nu sunt de publicatu; dupa aceea continua):

Iti gratulediu de unu asia frate, si'i dorescu viatia, sporiu si inaintare in carier'a literelor. Éra D-tale dile indelungate cá se te poti bucurá de elu óre-candu va. — L'am poftitu se vina la mine in totu timpulu, cà-ci ti-o spunu curatu, ca-mi tienu placere a convers'a cu densulu. — In privinti'a catastrofei sau a tavaturei cu

*) Caus'a fusese cà se prepará pentru o rebelliune terribila. Red.

porcari si ciobani; de aicea foculu rusinarii loru in fati'a plevei orasianesci, pentru cà numai asia potu pricepe tienut'a acésta de ómeni culti, cá domnii dela „Alföld“, acaroru chiamare e de a raslati umanitate si morala, civilisatiune si cultura nu numai in tiér'a nóstra, dara a-o duce aceea pàna pe la marea adriatica, egeica, négra si azovica — — !

Cum cà publicistic'a magiara in frunte cu „Alföld“ crede cà acésta e chiemarea ei, aceea o scimu pentru cà o cetimu in tóta dio'a; dara scimu si aceea, cà e lege eterna pedagogica, cà celu ce vrea se invetie pe altulu, mai anteiu trebue se scie elu insusi aceea, la ce vrea se-lu invetie. Cultur'a si civilisatiunea consista in desvoltarea si perfectionarea firei interne nobile a omului. Cu privire speciala la calitatea de cetatianu alu statului póte consiste cultur'a si civilisatiunea intr'accea: de a conduce si cresce pe omu de asia, in càtu din propriulu seu inpulsu se respectedie legea si potestatea, se sustiena ordinea, se iubésca dreptatea si pacea. Fatia de acésta trebue se aiba domnii dela „Alföld“ alta conceptiune despre cultura si civilisatiune. Ei pe cei 800 de capete de familia, cari pe tempulu secerei parasescu vetrele si pruncii loru si alérga intr'o departare de 20 de mile spre a manifestá supunerea loru fatia cu legea si auctoritatea statului — ii numescu barbari prosti si necioplíti; si pe candu suspinele aloru sute de mame ingrigiate si lacrimele aloru mii de pruncii lasati pe usile ómeniloru, ar fi provocatu la tóta fiinti'a ce e démna de numele de omu, de nu stima si simpathia — dar' de siguru compatimire pentru cei 800 de nefericiti: pe atunci civilisatorii si cultivatorii dela „Alföld“ nu afla alta espressiune pentru ei de càtu de „porcari si ciobani prosti . . .“ Si pentru ce? Pentru cà acesti ómeni preferu a fi seraci si onesti, preferu a purtá vestminte gatite de man'a socieloru loru iubite, acelei civilisatiuni inalte, care inbracanduse in postavu finu, catifea si metase recere bani multi si silesce pe omu de a face specula cu tóte pentru care se potu capatá bani: cu patriotismulu, cu onórea statului, dupa cum s'a doveditu mai dilele trecute in Vien'a, cà sunt chiaru si ómeni de aceia, cari insiala dieci de mii florini speculandu cu orduri si titule inalte — —.

Ei bine d-loru dela „Alföld“ déca ve scandalisati de costumu — nu condamnati pentru acela pe individii ce-lu pórta. Eata ii avetii din „tavaleala barbariei“, civilisati'i dupa conceptele d-vóstra. Punetile pinteni si kalpak cu péna de cocoru — dara apoi nu uitati a le aratá si drumulu càtra „csárdele Hortobágyului“, pentru cà din 50—100 fl. salariu anualu nu credu cà se potu inbracá dupa gustulu d-vóstra. Voru perí pe acolo séu prin temnitie, voru emigrá séu se voru prapadii si éta cà ati scapatu prin cea mai simpla manevra de „buitogatoi“ — —.

Acuma le pricepu tóte: a esitu cuiu din sacu!

Turturelu Codreanu.

Reflessiuni la cele comunicate din dieces'a Gherlei in „Gazet'a Transilvaniei“.

Nu de multu esise sub firm'a de „Mai multi preoti din dieces'a Gherlei“ nescari acuse asupra fostului acolo episcopu Ilustr. Sa d. M. Pavelu, la cari reflecta apoi una compani'a érasi sub firm'a pluralitatii de „satelitii“ — cu propusu de a aperá pre eppu. — Fiindu cà ambele aceste parti sub firm'a mai multora tindu a trage pre mai multi in noroiu si ai face partasi la intreprinderi nu prea laudabile — imi permitu a dá aceste reflessiuni si a me adressá cu densele nu la „Gazet'a“ — de si acolo erá loculu mai competentu, pentru cà acolo se publicase si acele — ci la ospitalitatea „Observatoriului,“ cá se véda satelitii, cà eu candu voiu a scrie — nu'mi este frica nici la acésta fóia. — Inainte se fia insemnatu, cà aceste reflessiuni nu au nici unu scopu reservatu, nici cá se iritesu cu ele, ori se me amestecu in polemie rusinóse; scopulu loru e adeverulu — e innocentu, si premitu cà nesubscrierea e numai intentiunea de a nu mai lungi certele, ci daca s'ar aflá totusi cineva se se acatie si de ele eu cu nume, ori fara nume, cumu-i va place — numai cu acela voiu stá de vorba, carele va depune masc'a anonimitatii si firm'a straina, esíndu cu numele seu.

Triste dile si sióde increderi de sine! candu interesulu comunu pretinde cu voce imperativa cá toti se lucre in resortulu concrediutu din respoteri pentru binele obstescu, atunci se afla de aceia, cari cu consciinti'a legera depunu strictele datorintie de oficiu si-si atribuescu dreptulu de arbitrii supremi invectandu pre unu capu bisericescu, dupa ce s'a departatu din locu si si-a intreruptu tóta referinti'a cu cei celu invectésa. Daca faptele eppului din trecutu meritá increstare, pentru ce nu s'au datu de golu pana ce erá de fatia si pentru ce sub firm'a mai multora si nu cu numele, cá se se scie care e neindestulitulu? A invectá pe eppulu departatu, insémna a vatemá pre acela, care fiindu departe nu se póte aperá. A scrie despre cineva sub nume strainu mirósa a neadeveru. Cà ore placute au fostu tóte faptele eppului — sau ale satelitiloru lui — nu vreau a atinge — cà de si mai sunt de acestia, abunaséma nu au aflatu de oportunu a esi la publicitate si a atacá pre unu capu bisericescu; si daca óre cine a facutu totusi acésta, de ce nu o a facutu sub numele seu — fia unulu ori mai multi? Eu prea credu, cà sub firm'a de mai multi, in realitate póte se fia si numai unulu, care crede cà pe acésta cale va ajunge, si daca nu e desiérta acésta credintia, asiu rogá pe acelu unulu — sub firm'a mai multora, cá de alta data se ésa cu auctoritatea sa pe arena, se nu traga si pre altii in tina abusandu cu firm'a mai multora. Nu este eschisa possibilitatea, cá acelu unulu sub firm'a mai multora in mare parte se fia satisfacutu prin faptele eppului atacatu, mai alesu ar stá supositiunea cá acestu unulu se aiba oficiu in gremiu. Reu a facutu asia dara acesta, déca sub masc'a de mai multi a dusu cu saculu in càrca, totu ce a potutu fara a cugetá cà ce e oportunu, ce e adeveru si ce nu, ori ce nu place la mai multi; — reu a facutu cà s'a pusu se arunce cu petri de dupa spatele mai multora, ducandu pre mai multi pre terenulu suspitiunii si tavalindu'i in tina. De alta data va face bine acelu unulu — sau si acei mai multi — de cumva in realitate sunt mai multi se ésa cu numele — cà acésta insémna caracteru, si pentru scopurile sale, cele ar poté avea nu inpletece in certe si pe cei cari au mai multa stima càtra unu eppu, fia acela cu, sau fara sateliti.

Atàta la celu unulu sub firm'a de mai multi. In càtu pentru sateliti, apoi mi se pare cà voindu a aparà pe eppulu — acarui positiune e cu multu mai inalta de càtu se fia avutu lipsa de aperarea loru — au facutu lucrulu in zadaru si reu serviciu fostului eppu. Facea cu multu mai bine déca tacea si-si vedea de lucru, nu mai pradá charthi'a si negrél'a, nu perdea tempulu cu o multime de conjecture neintemeiate, aruncandu suspitiuni in tóte partile cá si Joe din Olimpu. — Atàta arogantia? Eppulu ia pusu se lucre fia care la loculu seu, nu pentru cá se-lu apere, cà déca avea lipsa de aperare isi alegea ómeni cu sange mai rece, cari se-si infrene pornirile colerice. Ar fi tristu, candu positiunea unui eppu, ar fi asia de slaba, cá se aiba lipsa de atari aperatori, cari nu sciu de càtu a aruncá suspitiuni in tóte partile, si aperandu pe unu eppu se le fia totusi rusîne a esi cu numele. — E frumosu lucru a aperá onorea mai mariloru si mai alesu a unui eppu — inse nu pe calea acésta numai suspitiunandu, ci esindu cu date intemeiate si punendu-si numele. Satelitii au luatu in nume de reu, cà unulu sub firm'a mai multora — sau déca le place a crede — si mai multi din fabrica — cum dicu, le inputa a fi fostu sateliti, si apoi insusi se recunoscu pre sine de atari, spunendu cà de acum se voru retrage. Dieu bine ar face de s'aru retrage fia care la postulu seu, déca nu sunt in stare a aperá cu alta apologia, nici nu potu produce dovedi de càtu suspitiuni, cu cari vreau se discreditedie pe unulu sau altulu inaintea multor'a — inaintea unei diecese. Atare aperare duce mai multu la compromissiune, cà-ci de si cu dreptu se póte presupune, cà eppulu se nu fia pusu pondu pe vorbele unoru asemeni sateliti, cu aperarea insasi facu se conchida lumea, cà aru fi fostu sateliti, cà-ci altcum ce lipsa ar fi se se retraga?

Amu scrisu.

Procesu verbalu,

susceptu la 27 Iuniu (9 Iuliu) in adunarea invetiatoriloru dela scólele poporale confessionali romane din Transilvani'a, convocati la Clusiu spre cercetarea cursului supletoricu pentru invetiarea limbei magiare, in sensulu art. XVIII de lege din 1879, fiindu de fatia 243 de invetiatori.

I. Invetiatoriulu Jacobu Muresianu deschide adunarea cu o cuventare bine precugetata, in care espune cà inalt'a si momentós'a chiamare a invetiatoriloru poporali pretinde, cà orice ocasiune si orice minutu se se folosésca spre perfectiunea nóstra in culur'a intelectuale si spre amplificarea cunoscintieloru nóstre in specialitatea nóstra precum si in sciintiele de necessitate si utilitate comuna. Crede dara, cà vomu lucrá cá feciórele celea intielepte din scriptura, déca ne vomu procurá de timpuriu oleu in falinariulu ce are se luminedie generatiunea viitóre a patriei nóstre, pentru acea propune cá:

invetiatorii adunati la cursulu supletoricu pentru invetiarea limbei magiare in Clusiu se constitue una intr'unire privata cu acelu scopu si programu, cà adunandu-se regulatu in conveniri publice literari-scientifice se discute in modu academicu teme mai insemnate de pe terenulu pracsei invetiatoresci, precum si alu altoru sciintie necessare si utile pentru invetiatorii poporali.

Propunerea acésta se primesce unanimu si adunarea se declara de „intr'unirea invetiatoriloru romani adunati la cursulu supletoricu in Clusiu pentru invetiarea limbei magiare.“

II. Se propune alegerea unui presiedinte, aloru 3 vicepresiedinti, 3 notari si a unui comitetu arangiatoriu de 6 membri;

ceea-ce primindu-se se alege de presiedinte Jacobu Muresianu, de vicepresiedinti Teodoru Blaga, Sintionu Petru, Ioanu Germanu, de notari Elia Popu, Nicolau Ioanu, Avramu Pacurariu, ér' de membrii ai comitetului arangiatoriu

---

Reuniunea imi diserati, mai alesu Kir Jenache*) cà a-siu fi fostu reu informatu. Eu nu me tienu nici-odata informatu nici bine, nici reu, pana candu nu ascultu pe ambele parti, si pana candu din spusele loru, nu'mi formesu o parere a mea propria, pe care apoi celu putinu pentru a mea individualitate se me pociu redimá. Asia dara totu ce-'mi negarati D-V, ar fi fostu se fia, cà parintele Petricu nu-au pretinsu in gur'a mare, cá se se impartiasca, séu mai categoricu cá se se alége la o parte ce au datu unitii si ce neunitii, si asia aceia se-'si ia partea loru, éra acestia partea sa. Apoi spune 'mi D-ta, acésta nu va se dica impartire? Apoi cum cà acésta s'a intemplatu, v'asiu potea dovedi cu unu noru de marturii, póte cà D-ta si Kir Jenache nu ati fostu de fatia la acésta nobila desbatere. N. B Eu o sciu acésta si de aici dela isvoru, din instructiunea care s'a datu lui Aron renumitulu intrigante fara de pareche in tóta natiunea romana si periculósa pentru totu pasulu ce'lu face, cá unulu ce pe langa bogati'a de invetiatura ce o are, inpreuna si acestu fatalu daru alu maestriei de a intrigá, si apoi a ride in pumni si de o parte si de alt'a; póte cà nu avurati ocasiune de ajunsu pentru de a'lu cunosce, cum ilu cunóscemu noi in mijloculu nostru. In celelalte, citesce D-ta scrisórea mea catra dn. Orgidanu si te vei convinge, cà eu nu avui trebuintia de a fi informatu bine séu reu, pentru-cà in aceasi scrisóre diseiu: „Eu inca sunt de parere, cà comitetulu se se aléga din nou si Jacobu se strapuna cass'a si chartiile la noulu sau nou'a cassieritia. — Apoi de eram pure pute**) de parerea si partid'a lui Jacobu, acésta negresitu nu o diceamu. — Acum bine cà se sfarsi de cumva s'a sfarsitu acea catastrofa nedorita, care a intaritatu si a inflacaratu ânimele Brasioveniloru ce nu sciau de acestea, pe mai multe dieci de ani inainte. Nu sciu ce s'a urmatu mai incolo, si te rogu, cá avendu catu de putinu regasu, se-'mi descrii si partea a dou'a a dramei, adeca dela alegerea noului comitetu incóce. Capulu reutatii mi se pare a fi in acelu proiectu, de a infiintiá scola de fetitie in Blasiu. N. B. Chartiile reuniunei, adeca D e l a, cum dicu Muntenii, pentru infiintiarea a doue scole de fetitie orfane, una in Blasiu si alt'a in Brasiovu care se dedera gubernului; se afla astadi — pro danda opinione — in man'a Escelentiei D. E. Siaguna. Ce va respunde si ce se va hotarí mai tardiu, eu iti voiu inpartasi la timpulu seu. Cine a esitu cu acelu nefericitu proiectu la lumina, 'ti o spunu curatu, cà a mancatu luminarea cu festila cu totu, si inca ilu va mai mancá si rusinea de cumva gubernulu nu va lasá, cá se se infiintiedie acelea scóle. Ti-o spunu curatu, cá astadi nu numai nu dorescu de a fi cu locuinti'a in Brasiovu ci inca ve condolediu si pe D-vóstra. Pentru cà am auditu vorbe dela ómeni, care credeamu, cà si candu li se voru intarîtá teritiele in capu, totusi voru avea atàta simtiu de cultura, de nu se voru scarpiná cu amendoue manile in mijloculu adunariloru. Din tavatur'a acésta mai potu esi cu timpulu si alte secature de care astadi nici cà visamu*). Dreptu aceea eu din parte'mi vi-o spunu curatu, cà imi pare reu din ânima, de tóte càte s'au intemplatu.

Eram se uitu a-ti spune, cà in dilele trecute me pomeniu cu o scrisóre dela D-nu Barnutiu din Iasi, unde me provóca a trece la ei si a ocupá postulu de profesoru academicu la Iasi de literatur'a romana, cu leafa de 12.000 lei moldovenesci pe anu 37. = 1 #. Le amu multiamitu de onórea ce-mi a aratatu, si am disu, cà deocamdata voiu remanea unde sunt, pana se voru alege trebile mai bine cu principatele, care tocmai acum se desbatu pe la feliurite cabinete mari din Europ'a.

Se nu cugeti, cà nu asiu fi in stare a-ti implea cu secature si fil'a acésta, cà-ci de gura am fostu eu bunu totudeauna, insa nu me érta timpulu si ocupatiunile cari se facura turnu pe pulpitu, numai de candu am inceputu a face la scrisori.

Cu acestea sarutandu-te si rogandute, cá se i-mi mai scrii celu putinu inchieerea dramei sciute, remanu alu D-tale pàna la mórte

sinceru stimatoru.

— M. —

(Va urmá.)

---

*) Dn. Joanu G. Joanu, comerciante in Brasiovu si unulu dintre cetatienii romani mai luminati, a carui familia si elu insusi au sacrificatu multe mii pentru biserica, scóla, reuniuni, deputatiuni nationali etc. Red.

**) Terminu latinescu, puru si simplu. Red.

*) Trist'a prevedere a lui Andreiu s'a si inplinitu intru adeveru, cà-ci indata preste 1 luna dupa acésta scrisóre s'au vediutu acte bisericesci oficiali pline de vrasmasii confessionali prin care se produse o ruptura totale. Red.

Vasiliu Onigasiu, Vasiliu Popu Selegeanulu, Zevedeu Muresianu, Toma Fratesiu, Eliseu Barbosu si Stefanu Crisianu, si se statoresce de datorinti'a presiedintelui conducerea discussiuniloru si sustienerea bunei ordine; de datorinti'a notariloru: ducerea processeloru verbali si provederea lucrariloru scripturistice ale intr'unirei; in fine de chiemarea comitetului arangiatoriu din preuna cu presidiulu:

1. Deciderea asupra admissibilitatiei spre discussiune publica a temeloru presentate de membrii intr'uniti.

2. In lips'a ataroru propunerea vreunei teme de discussiune prin insusi comitelulu intr'unirei.

III. Inv. Vasiliu Popu face urmatórea propunere: „Cá se póta avea invetiatorii romani adunati de presentu in Clusiu si óre-si care avatagiu spiritualu din petrecerea loru de aici, considerandu cà in Clusiu se afla mai multi barbati de ai nostri destinsi in scientie si anume: membri de corporatiuni mai inalte politice, profesori si asistenti la universitate si advocati — se se adressedie reuniunea nóstra catra acesti domni, cu acea rogare, cá sub timpulu petrecerei nóstre de aici se binevoiasca a ne tienea unu siru de prelegeri academice publice despre unele teme de necessitate si utilitate publicà.

Se decide cá presidiulu dinpreuna cu comitetulu arangiatoriu se invite in corpore atàtu intrég'a intelegentia romana din Clusiu de a ne onorá cu presenti'a sa la convenirile nóstre publice scientifice-literari, càtu si pre auctoritatile nóstre scientifice spre tienerea unoru prelegeri séu discursuri academice.

VI. Inv. Vasiliu Popu propune: se se adressedie catra redactiunile scrieriloru periodice romane din patria, acea rogare din partea reuniunei nóstre, cá acelea se binevoésca a tramite pe sém'a reuniunei nóstre subt timpulu duratei cursului supletoricu càte 10 esemplare din foile loru „spre folosirea invetiatoriloru romani adunati aici“ si se se róge cá acelea on. redactiuni considerandu absolut'a nostra lipsa de midilóce materiali se binevoiasca a se multiumi numai cu rebonificarea speseloru pastali din partea intr'unirei nóstre.

Propunerea se primesce si efectuirea aceleia se incredintiédia biroului.

V. Se propune cà numai decàtu in siedinti'a de astadi acei membri, cari dorescu a-si castigá cunoscinti'a unui séu altui obiectu ori intrebari scientifice se presentedie temele concerninte, cá se aiba comitetulu timpulu recerutu spre deliberare asupra acestora.

Propunerea se primesce si in urm'a acésta presentédia:

1. Elia Popu tem'a din dreptulu publicu „Despre constituirea comuneloru, esplicarea legei comunale din 1876 si 1871“.

2. Jacobu Stiopu tem'a „Esplicarea art. XIII. de lege din 1876 despre relatiunea intre stapani si servitori.“

3. Ioanu Rusu „Esplicarea institutiunei tutoriale (legea orfanale).“

4. Teodoru Blaga „Partile cele mai momentóse din legile si prescriptele politiane.“

5. Elia Buda „Constitutiunea bisericei orientale din Ungari'a si Transilvani'a pe bas'a art. IX din 1868.

6. Jacobu Popu. Din dreptulu privatu:

a) „Procedur'a in causele bagatele civile.“

b) Despre recerintiele formali ale Testamentului dupa prescriptele art. XVI de lege din 1876.

c) Despre institutiunea cartiloru funduarie.

7. Eliseu Barbosu:

a) Discursuri in stilu poporalu asupra morbului „Anghin'a difteritica.“

b) „Morburile venerice“

c) „Influinti'a beuturiloru spirituóse asupra organismului omenescu“.

8. Emanuilu Marele din filologia:

1. Terminologi'a juristica, in càtu este ea necessaria in afacerile de lege neoficióse.

2. Despre insemnatatea poesiei poporale in genere a povestiloru si baladeloru poporale in specie.

VI. Punendu-se la discussiune intrebarea, de càte ori si in care dile ale septemanei se se tiena convenirile literari-scientifice?

Se decide: cà reuniunea nóstra va tienea regulatu càte 2 conveniri in fia-care septemana si anume Marti'a si Vinere'a dela 6 óre p. m. in colo.

Dupa acésta presiedintele declara siedinti'a de astadi de inchisa.

Presiedinte: Jacobu Muresianu, invet. rom. confes. in Clusiu.

Secretari: Teodoru Blaga, Elia Popu, ambii invet. la scól'a norm. confes. rom. in Siomcut'a-mare.

Bucovin'a.

Inmormentarea Metropolitului Blajeviciu.

Consistoriulu archidiecesanu din Cernauti au comunicatu scirea despre mórtea Metropolitului in urmatoriulu modu:

Inaltu Preasantia Sa D-nulu

TEOCTIST BLAJEVICIU,

archiepiscopulu Cernautiloru si Metropolitu alu Bucovinei si Dalmatiei, Cavalieru alu ordinului corónei de feru classa III, presiedinte alu sinodului metropolitanu, membru alu dietei din Bucovin'a si alu senatului imperialu in cas'a magnatiloru s. c. l.

a adormitu in Domnulu in resiedinti'a s'a archiepiscopésca Mercuri in 27 Iuniu (9 Iuliu) 1879 in versta de 73 ani ai vietii sale.

Remasitiele pamentesci ale preasantitului adormitu, asiediate in sal'a de representare a residintiei archiepiscopesci, se voru stramutá cu processiune bisericésca la biseric'a catedrala Vineri in 29 Iunie (11 Iulie) a. c. óre p. m. unde spre séra la 7 óre se va incepe priveghiarea de nópte.

Sambata in 30 Iunie (12 Iulie)a. c. la 8½ óre diminéti'a se va incepe liturgi'a serbatorésca, ér' la diece óre renduial'a inmormantarei si dupa acésta se voru duce remasitiele pamentene ale repaosatului Metropolitu la cinterimulu comunalu, spre a se asiediá in cript'a menita pentru inmormentarea archiereiloru.

Aducéndu-se spre scire publica repaosarea multu iubitului nostru archipastoriu, invitamu cu tóta cuviinti'a inaltele diregatorii bisericesci, civile si militare, p. t. oficiolate, scóle, corporatiuni si societati, pre preaonoratii patroni bisericesci, clerulu si poporulu ortodocsu, pre amicii si cunoscutii adormitului, precum si pre toti crestinii evlaviosi, cá se binevoiésca a luá parte la solemnitatile funebrale.

Cernauti, in 28 Iunie 1879.

Consistoriulu archiepiscopiei.

Romani'a.

Revisuirea constitutiunii.

Comissiunea de initiativa a Senatului.

In siedinti'a din 25 Iuniu st. v. s'a supusu in Senatu lucrarea comissiunei de initiativa in privinti'a revisuirii Constitutiunii. Éta raportulu si proiectulu elaboratu de comissiune:

Domniloru senatori!

Prin votulu d-vóstra dela 13 ale curintei, ati decisu cá o comissiune din sînulu Senatului se ve propuna o solutiune in privinti'a modului de revisuire a art. 7 din constitutiune si ati bine-voitu a acordá onórea alegerei unei asemenea comissiuni in persónele domniloru C. Bosianu, N. Cretiulescu, B. Boerescu, Petre Gradistenu, D. Pruncu, N. Pilatu si Costinu Braescu.

Acésta comissiune in completu de cinci, fiindu cà d-nii Cretiulescu si Boerescu s'au abtienutu de a luá parte, s'a constituitu subt presiedinti'a d-lui Bosianu si mi-a facutu mie onórea de a me numi raportoru.

Dupa ce au procedatu cu tóta maturitatea atàtu asupra interesseloru nationale si economice ale tierei, càtu si asupra cerintieloru civilisatiunii moderne, toti membrii presenti in comissiune amu cadiutu de acordu asupra principieloru descrise si in propunerea anexata aici subt Nr. 1 menita a servi la o noua substituire a art. 7 din Constitutiune, reservandu'si inse fia-care din noi a desvoltá la timpu in sectiuni si in Senatu teoriele ce sustiene si a introduce candu va crede oportunu amendamente séu propuneri pentru restrictiuni séu largiri dupa vederile sale isolate.

In aceia ce me privesce pe mine, usandu de positiunea ce am cá membru alu comissiunii si de espress'a reserva ce mi-am facutu in comissiune, am elaboratu proiectulu meu, pe care am onórea a'lu supune d-vóstra anexatu aici subt Nr. 2.

Acestu resultatu finalu alu comissiunii, ilu supunu cu respectu la apreciarea domniei-vóstre.

Raportoru, *Costinu Braescu.*

Propunere.

Cei ce voru voi a se naturalisá in Romani'a voru fi datori a cere naturalisatiunea prin suplica catre Domnu, a aduce renuntiarea in scrisu dela protectiunea straina si probe autentice cà a fostu cetatiénu, bucuranduse acolo de tóte drepturile civile si politice, aratandu capitalurile, starea, professiunea séu messeri'a ce esercita si vointi'a de a statornici domiciliulu seu pe teritoriulu Romaniei. Daca solicitatoriulu, dupa o asemenea cerere, va locui diece ani in tiéra si daca prin purtarea, si faptele sale va dovedi cà este folositoriu tierei, Adunarile Legiuitóre, dupa initiativ'a Domnului, i voru potea acordá decretulu de naturalisatiune, care va fi sanctionatu si promulgatu de Domnu.

Cu tóte acestea, va potea fi dispensatu de stagiulu de diece ani celu care ar fi facutu tierei servitie inportante séu ar fi adusu in tiéra o industrie, o inventiune utila, talente distinse, séu care ar fi formatu in tiéra stabilimente mari de comerciu sau de industrie.

Se potu asemenea dispensá de stagiu, strainii cari au servitu subt stindardulu Romaniei: acésta dispensa se aplica numai pentru trecutu; asemenea si cei nascuti si crescuti in tiéra si esiti din parinti asemenea nascuti si crescuti in tiéra, daca nici parintii nici fiii nu au fostu supusi la nici o protectiune straina si s'au supusu la tóte servitiele statului.

Art. 8, 9, si 16 din codulu civilu, privitoriu la naturalisatiune, se abroga.

Numai Romanii si naturalisatii romani sunt singuri cari se potu bucurá de drepturile politice si comunale.

Proprietatea inmobiliara rurala nu va potea fi dobandita de càtu de cetatienii romani.

Cetatieni'a romana nu se póte capetá de càtu cu maioritatea de doue treimi a votantiloru din fia-care Corpu Legiuitoriu.

Raportoru, *Costinu Braescu.*

(Vomu reproduce si noi in numerulu viitoru opiniunea separata a d-lui Costinu Braescu).

(Va urmá).

Micii dorobanti.

Cotrocenii au fostu Dominec'a trecuta teatrulu unei ceremonii, care a incoronatu cu succesu incercarea de organisare militara a scóleloru nóstre primare facuta de càtra d. generalu Davila.

Se scie cà onor. generalu a fostu insarcinatu de M. S. R. Domnitoriulu se introduca gimnastic'a in scólele primare si esercitiele militare, dupa ce Maria Sa vediuse, intr'o inspectiune prin districtele Argesiu si Muscelu, o scóla rurala organisata militaresce din initiativa privata. Acésta fù o dovéda cà, déca intr'unu satu s'a potutu infiintiá o asemenea organisare, se va potea infiintiá usioru in celelalte sate si mai cu osebire in orasie.

D. generalu Davila se puse indata la lucru. Astadi, mai in tóte satele si orasiele, copii facu gimnastica séu esercitie militare.

In Bucuresci, cu óre-care greutati, in asta prima-véra, s'a potutu procede la o organisare regulata si amu vediutu in mai multe renduri baieti de pe la scólele primare din capitala facéndu esercitie cu o mare indemenare.

Dominec'a trecuta, vreo 600 baieti, in costumulu de dorobanti, se strinsera la 6 óre diminéti'a, in gradin'a Cismegiu, de unde plecara la Cotroceni.

Acolo, se insiruira in fostá gradina botanica, unde M. S. R. Domnitoriulu ii trecu in revista. Domnitoriulu a parutu incantatu de resultatele obtienute. M. S. a comandatu Insusi diferite esercitie, ce s'au facutu cu o precisiune, care nu se gasesce totu-déuna la tinerii recruti.

Apoi, precedati de M. S. R. Domnulu si de d. generalu Davila, micii dorobanti au suitu platoulu dela Cotroceni, au intratu in gradin'a palatului si au defilatu inaintea M. S. R. Dómnei, care a parutu fórte multiumita si a felicitatu pe d. generalu Davila pentru succesulu intreprinderii sale.

De acolo, baietii s'au coboritu in gradin'a d-lui Davila, unde s'au odihnitu. Aici erau covrigi atarnati de pomu, si lasamu pe cetitori se-si inchipuésca daca au mai remasu covrigi, pàna candu trombitiele si music'a au anunciatu inpartirea premieloru de gimnastica si esercitiuri militare.

Micii dorobanti s'au formatu in cercu, cu parintii loru la midilocu, si a inceputu inpartirea, in urm'a careia s'a datu semnalulu plecarei. Rendurile s'au formatu din nou si mititic'a armata, supt comand'a d-lui generalu Davila, s'a intorsu in orasiu si a defilatu inaintea statuei lui Mihaiu Bravulu.

Dio'a de 24 Iuniu va remané in ánima acestoru copii cá o di de scumpa amintire. Ei nu voru uitá onórea ce le a facutu M. S. R. Domnitoriulu, venindu in persóna se-si dea séma de progresele loru.

Nu trebuie se uite nici gubernulu, cà numai atunci candu in scólele nóstre, nu numai primare, ci si secundare, se voru introduce, intr'unu modu regulatu, gimnastic'a si esercitiulu militaru, ele voru produce in adeveru ómeni capabili la ori-ce momentu se se stringa supt arme inprejurulu drapelului tierei.

Déca incercarea facuta de d. Davila va prinde radecina, precum suntemu sicuri, tóta tiér'a preste càtiva ani va sci se tie o pusca, se faca esercitie militare, va cunósce datoriá de osteni si de cetatieni, si se va poté reduce intr'unu modu notabilu timpulu servitiului militaru activu.

Cu acésta ocasiune, a datu M. S. R. Domnitorulu o noua dovéda de increderea ce are in natiune si inalta-i dorintia de a vedé desvoltandu-se spiritulu ostasiescu, in paralelu cu progresulu natiunii pe cale politica. „Romanulu“.

Testamentulu principelui Louis Napoleon.

D. Rouher, intorcendu-se dela Chislehurst, a convocatu pe senatorii si pe deputatii grupei apelului la poporu. Intr'unirea s'a tienutu la diece óre deminéti'a, in strad'a Abatucci.

D. Rouher a luatu locu la biurou langa d. Ferdinand Barrot si comitele Ioachim Murat.

Dupa càte-va esplicatiuni asupra scopului intr'unirii, d. Rouher ia testamentulu principelui imperialu, ilu deschide si'lu citesce. Densulu vorbesce incetu si apésa asupra unoru dispositiuni particulare.

Le Gaulois singuru publica acestu documentu, care are urmatórea coprindere:

Testamentulu principelui imperialu.

Facutu la Camden-Place (Chislehurst) la 26 Febr. 1879.

Acesta este testamentulu meu:

1. Moru in religiunea catholica, apostolica si romana, in care amu fostu nascutu.

2. Dorescu cá corpulu meu se fia depusu langa alu tatalui meu, asteptandu cá se fia trans-

portate amendoue acolo, unde se odihnesce intemeiatorulu casei nóstre, in midilocu acelui poporu francesu pe care noi cá si elu, l'amu iubitu fórte multu.

3. Cea din urma a mea cugetare va fi pentru patri'a mea si pentru ea asiu voi se moru.

4. Speru cà mam'a mea, candu nu voi mai fi, imi va pastrá afectuósa aducere aminte ce eu i voi pastrá pàna la celu din urma alu meu momentu.

5. Amicii mei particulari, servitorii mei, partisanii causei ce represintu fia convinsi, cà recunoscinti'a mea càtra densii nu va incetá de càtu deodata cu viétia mea.

6. Voi muri cu unu simtimentu de adanca gratitudine càtra M. S. Regin'a Engliterei, càtra tóta famili'a regala si càtra tiér'a in care amu primitu, in timpu de optu ani, o atàtu de cordiala ospitalitate.

Constituiescu pe prea iubit'a mea mama legatara universala cu insarcinarea pentru densa . .

. . . . . .

(Urmédia amenunte asupra legateloru particulare.)

Principelui Murat fiiulu, veru alu principelui imperialu, i lasa 200,000 franci; d-loru Pietri, Conneau, Espinasse si Bizot le lasa càte 100,000 franci si alte legate de o mai mica insemnatate.

Codicilu.

N'amu nevoie se recomandu mamei mele de a nu neglige nimicu pentru a aperá memori'a marelui meu unchiu si a tatalui meu. O rogu de a-si aduce a-minte cà, pe càtu timpu voru esiste Bonaparti, caus'a imperiala va avea representanti. Datoriele Casei nóstre càtra tiéra nu se stingu cu viétia mea; eu mortu, missiunea de a urmá oper'a lui Napoleon I si Napoleon III revine fiiului celui mai mare alu principelui Napoleon, si speru cà prea iubit'a mea mama, ajutandu'lu din tóte poterile sale, ne va dá noue, celoru ce nu mai suntem, acésta ultima si suprema dovéda de afectiune.

Napoleon.

Chislehurst, 26 Februariu 1879.

Numescu pe d-nii Rouher si F. Pietri esecutori testamentari.

ACADEMIA ROMANA.

Sessiunea estraordinara.

Procesu-verbalu Nr. 14.

Siedinti'a din 9 Iuniu st. v. 1879.

Siedinti'a se deschide la 9 óre a. m.

Se comunica o epistola a d-lui N. Densusianu, care anuntia cà motive de sanetate ilu constrengu a numai potea prelungi missiunea sa istorica in Pest'a. D. presiedinte consulta adunarea, déca trebue a se face o invitatiune domnului Densusianu a nu starui in decissiunea sa.

D. Babesiu emite opiniunea, cá se se astepte raportulu sectiunei istorice careia i s'a recomandatu cercetarea comunicatiuniloru si descopeririloru d-lui Densusianu, si care crede cà in curendu se va supune adunarei. Acésta opiniune se aproba.

D. Romanu comunica, cà comissiunea numita cá se cercetedie raportulu delegatiunei despre lucrarile si activitatea sa, si-a terminatu lucrarea, si cà e gat'a a supune adunarei referatulu seu. Se ia actu si se decide a se pune la ordinea dilei.

Se decide continuarea discutiunei asupra proiectului de statute.

Art. 4, 5 si 6 se votédia fara discutiune.

Art. 7. se decide a se pune la ordine cá se se faca art. 9.

Art. 8 facèndu-se 7 se deschide discutiune generala.

D. Hodosiu propune cá se se suprime al. 2, relativu la spessele de caletorie, care trebue se se prevédia mai departe la altu articolu.

D. Stefanescu propune cá al. *i* si *j* se se contopésca.

Puindu-se discutiunea dupa paragrafi, la celu d'antaiu, relativu la intr'unirea sessiunei generale, se facu mai multe propuneri si amendamente asupra fixarei timpului in care se se tie aceste sessiuni. Dupa desbateri si consultatiuni, se primesce cu maioritate de voturi amendamentulu adusu de d-nii N. Ionescu si d. Sturdza, care defige terminulu intr'unirei cu 30 dile inainte de Joi'a de inaintea Pasciloru.

Al. 2, dupa propunerea d-lui Hodosiu, se admite a se suprimá.

Alineatele urmatóre pana la liter'a *h* inclusivu se admitu fara discutiune.

La al. *i* d. Laurianu propune cá in locu de *Oficiulu dirigente* se se mantina totu terminulu vechiu de *Delegatiunea Academiei*.

D. Hasdeu propune cá in locu de *Oficiulu dirigente* se se puna *Biuroulu*

D. Chintescu si Stefanescu propune se se suprime al. *j* cu adaogirea la al. *i* a cuvinteloru „si a comtabilului generalu".

Discutandu-se aceste diverse propuneri, maioritatea admite numai pe aceea a d-lui Laurianu, inlaturandu pe celelalte.

Art. 8 dupa putine deliberatiuni se votédia amendatu cu urmatórea redactiune: „Academi'a póte fi convocata in sessiune generala estraordinara de catra delegatiunea ei, candu acésta, in urm'a unei prealabile comunicatiuni motivate, ce se va adressá tutuloru membriloru actuali, va fi obtînutu consimtiementulu inscrisu a unei treimi din numerulu loru totalu".

Dupa acésta admitendu-se cá la rendu se vina articolulu pusu in proiectu subt Nr. 7, d. Maniu observa, cà lucrarile si competinti'a siedintieloru septemanale, care se propune in acestu articolu, nu sunt destulu de bine specificate.

D. Chintescu face mai multe obsesvatiuni atàtu asupra fondului càtu si asupra redactiunei.

D. Babesiu atrage atentiunea adunarei asupra stilisticei alineatulu primu, dupa care s'ar potea deduce cà chiar' corpulu intregu se tie siedintie ordinare odata pe septemana, pe candu adeveratulu intielesu este celu espressu in al. 2. adeca, cá odata pe septemana se se tiena siedintie sau de intregu corpulu Academiei, sau de sectiuni, sau numai de comissiuni. D-lui conchide cerendu suprimarea al. 3, pentru cà déca acela are in vedere conferintiele membriloru adunati in numeru mai micu de càtu se póte luá conclusiuni, atunci elu nu póte avea locu; cà-ci conferintiele fiindu de natura particulara nu se regulédia prin statute. Éra déca este cá se se reguledie chiar' siedintiele, apoi este in contradicere cu regulamentarea acestora in art. urmatoriu. Póte deci se provóce numai confusiuni.

D. Ionescu in tinerea siedintieloru ordinare sau septemanele vede o innovatiune fericita, cà-ci acésta propunere isi are de scopu si idea dominanta permanenti'a Academiei. Déra in acésta vede trei idei preconcepute adica: tienerea de siedintie din partea sectiuniloru, conferintie si lucrari din partea comissiuniloru si coferentie ale intregului corpu academicu. Cu tóte acestea crede, cà numerulu membriloru presenti trebue determinatu. D-lui conchide, depunendu unu amendamentu subscrisu si de d. Stefanescu in urmatórea coprindere: „la art. 9, al. 3, se se dica: „ele se tienu cu a trei'a parte din numerulu membriloru sau ai comissiunei, sau ai sectiunei, sau ai Academiei, dupa natur'a lucrariloru."

Órele fiindu inaintate siedinti'a se ridica la 11 si jumetate óre.

Presiedinte *Ioanu Ghica.*

Secretariu ad-hoc, *G. Sionu.*

Raportu generalu

despre starea societatii de lectura „Andreiu-Siaguna" cu finea anului scolasticu 1878/9

Ide'a de a infiintiá pe langa institutele de invetiamentu societati de lectura in timpulu de fatia s'a realisatu pretotindindinea. Folósele ce resulta din convenirea tineriloru in asemenea societati de lectura sunt prea invederate, decatu se le mai insiramu aici. Ajunge a aminti, cà asemenea intr'uniri, bine conduse, sunt de cea mai mare influentia pentru desvoltarea junimei. Convinsi despre aceste avantagie, elevii dela institutulu archidiecesanu pedagogicu-teologicu de aici inca dela a. 1865 au pusu temeiu pentru o atare societate de lectura prin edarea unei foi in manuscrisu, numite „Speranti'a." La a' 1868 s'a fundatu asia numita „Societatea de lectura", carea in a. 1874 primi supra-numirea de „Andreiu-Siaguna", organisata mai espressu prin statutele ei aprobate de fericitulu archiepiscopu si metropolitu Andreiu baronu de Siaguna in a. 1872. Nu ne incercamu a face cu acésta ocasiune istoriculu societatii nóstre, nu voimu a aretá in càtu elevii acestui institutu — cu preferintia in anii din urma — s'au folositu de avantagele ce le ofera societatea de lectura si cà in càtu s'ar fi potutu folosi cu mai multu succesu, vomu amintí numai cà societatea nóstra dispune de presentu asupra unei biblioteci constatóre din 942 opuri in 1357 tomuri, partea cea mai mare teologice si pedagogice si asupra unei sume de bani in 86 fl. 93 cr. v. a. Precandu constatamu cu satisfactiune acestu progressu inbucuratoriu, recunóscemu cu multiumita, cà publiculu romanu a ajutatu a tóte ocasiunile cu carti si bani spre a ne inmulti bibliotec'a.

In anulu scolasticu espiratu societate'a nóstra s'a constituitu in modulu urmatoriu:

Domnulu profesoru seminarialu Demetriu Comsia conducétoriu presiedinte; Mateiu Voileanu cl. an. III. vice-presiedintele societatii si presiedintele comitetului; Dionisiu Nistoru cl. an. II. bibliotecariu, Ioanu Sav'a ped. an. II. vice-bibliotecariu, Ioanu Candea cl. an. I. cassariu, Petru Debu, cl. an. III. controloru, Georgiu Moianu cl. an. III. redactorulu fóiei „Mus'a".

Membrii in comitetu: Ambrosiu Toturu, Vasiliu Musiatu cl. an. III. Ioanu Iosifu, Vasiliu Balanu cl. an. II Ioanu Nicolescu, Eliseiu Danu, cl. an. I. Alesandru Gombosiu ped. an. I. Vincentiu Popoviciu ped. an. II, dintre cari Vasiliu Musiatu, Vasiliu Balanu, Ioanu Nicolescu si Eliseiu Danu in decursulu anului dandu-si demissiunea s'au alesu in loculu loru Iosifu Macsimilianu cl. an. III. Gerasimu Serbu cl. an. II. Nicolau Borza si Mihailu Porhonu cl. an. I.

Societatea a numeratu 79 de membrii ordinari, a tienutu 38 siedintie publice si un'a literaria in preser'a dilei de 30 Novembre, onomastic'a fericitului archiepiscopu si metropolitu Andreiu. Fói'a societatii „Mus'a" a esitu in 18 numeri contienendu teme libere din sfer'a teologica si pedagogica.

Bibliotec'a in anulu de fatia scolasticu ni s'a inmultitu cu 45 opuri in 52 tomuri, dintre cari 12 opuri s'au procuratu pe banii societatii, er' celelalte sunt donate de urmatorii domni:

Ilustritatea sa parint. archimandritu metropolitanu Nicolau Popea: „Archiepiscopulu si metropolitulu Andreiu bar. de Siaguna" 1 volumu;

Societatea studentiloru in medicina din Bucuresci: „Statutele si regulamentulu ei" 1 volumu; Gregoriu Sima cl. an. II „A gyulafehérvári-nagy-enyedi Bethlen főtanoda történelme" 1 volumu; d. Acs Károly „Virágok a román népköltészet mezejéről" 1 volumu; d. prof. semin. Demetriu Comsia „Pomaritulu" 1 volumu; d. protos. si asessoru consist. Dr. Ilarionu Puscariu „Isagogi'a" 1 volumu; Nic. Aronu cl. an. II „Institutiunile Romaniei" „Votulu si Resvotulu", „Citera in Carpati", „Traianu in Dacia" in cate 1 volumu; Ioanu Cangea cl. an. I „Schulgramatik der lateinischen Sprache" 1 volumu; Laurente Cuteanu cl. an III „Icón'a crescerei rele de A. Murasianu" 1 volumu; Societatea „Petru Maioru", „Raportulu generalu despre activitatea sa pe anulu 1878" 1 volumu; d. Dr. Lazaru Petroviciu prof. preparandialu in Aradu „Iubirea fatia de copii" 1 volumu; Mateiu Voileanu cl. an. III „Biseric'a ortodocsa, anulu IV," „O voce seriósa" cate 1volumu; Ilie Savu cl. an. III „Sioimulu Carpatiloru" 1 volumu; d. Moise Toma adm. protop. „Schiller's sämtliche Werke" 2 tomuri; Ioanu Punteanu cl. III „Gai Salusti Crispi Catilina Jugurtha", „Matematic'a de Mocnik" cate 1 volumu; d. Dr. Iosifu Hodosiu „Grand dictionaire francais italien," „Dizionarie del dialetto Veneziano," „Glosariulu limbei romane", „Dictionariulu limbei romane", „Corpus juris civilis"; d. Mironu M. Calinescu „Calendariulu pe anulu 1879" 1 volum; d. prot. semin. Simeonu Popescu „Ostasii nostri de Vasile Alecsandri" 1 volumu; Iuliu Ghindasiu cl. an III „Az 1875 évi törvények gyüjteménye", „Mécsvilágok" in cate 1 volumu; d. Vasile Mateiu, parochu in Muresiu-Sangeorgiu o Cazanie veche in manuscrisu; d. Ioanu Cretiu „Articolulu de lege XX din 1877" 1 volumu; Nicolau Todoranu cl. an. I „Planulu de invetiamentu pentru scólele poporale" si Gregoriu Popescu cl. an. II „Magazinu istoricu pentru Dacia" 1 volumu.

Dintre diare ne-au venitu gratuitu: „Femei'a Romana," „Biseric'a si Scóla", „Cartile saténului rom." „Predicatoriulu saténului romanu", „Convorbiri literare", „Revist'a scientifica", „Transilvani'a", „Famili'a", Siediatórea", „Scól'a romana", „Albin'a Carpatiloru", „Economulu", „Fóia scolastica", „Gazet'a Transilvaniei", „Observatoriulu", „Telegrafulu romanu", „Highien'a si Scól'a", „Gur'a satului", „Cocosiulu rosiu", „Puricele" si „Bobarnaculu".

In bani ne-au donatu pe sama bibliotecei; D. Simionu Popescu prof. semin. 3 fl. v. a. D. Ioanu Busdugu", adm. protopresbit. 2 fl. D. N. Budacu, notaru in Streze-Cartisióra, 1 fl.; D. Michailu Gombosiu jude in Vidr'a inferióra, 1 fl. D. Zacharie Chihereanu, telegrafistu in Muresiu-Osiorheiu 1 fl. v. a.

Aici vinu a se numerá si cei 50 fl. 75 cr. v. a. cá venitu curatu cu ocasiunea siedintiei literarie, cari s'a anuntiatu pe calea publicitatii la timpulu seu. Cu acésta ocasiune aducemu cea mai caldurósa multiumita Domniloru donatori in carti si in bani, precum si Domniloru redactori ai diareloru insirate mai susu, cari au avutu bunavointi'a a ni le tramite gratuitu, rogandu'i se binevoiésca a ni le tramite gratuitu si de aci inainte, asigurandu'i despre deosebit'a stima ce le pastramu.

Sibiiu, 4 Iulie 1879.

Mateiu Voileanu, vice-presiedinte. — Dionisiu Nistoru, notariu.

Cursulu moneteloru in val. austr.

Vien'a, 17 Iuliu.

Galbinii imperat. de auru	fl.	5.49 cr.
Moneta de 20 franci	„	9.20½ „
Imperialu rusescu	„	9.35 „
Moneta germana de 100 marce	„	56.70 „
Sovereigns englesi	„	12.— „
Lira turcésca	„	10.58 „
Monete austr. de argintu 100 fl.	„	—.— „

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

15 Iuliu.

Obligatiuni rurali din 1864 cu 10%	l.	101.¾ b.
Imprumutulu Oppenheim din 1860 cu 8%	„	108.— „
Obligatiune de imprumutu dominiale din 1871 cu 8%	„	104.½ „
Creditu fonciariu (hipot.) rurale cu 7%	„	97.½ „
Creditu fonciariu urbanu (alu capitalei cu 7%	„	101.— „
Imprumutulu municipale non (alu capit.) din 1875 cu 8%	„	104.— „
Fondulu de pensiuni (per 300 l. a.) cu 10%	„	184.— „
Actiunile caliloru fer. rom. din 1868 cu 5%	„	33.— „
Actiunile caliloru fer., prioritati din 1868 cu 6%	„	94.10 „
Daci'a, Compania de asecur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 8%	„	205.— „
Romani'a. Compania de asecur., (act. de 100 l. n.) 1873 cu 8%	„	70.— „

Anunciu inportantu. (76) 5—6

La fabric'a Crucereas'a, districtulu Muscelu (Romani'a), aprópe de Campu-lungu, sunt

de vendiare 600 porci mari,

ingrasiati fórte bine, carii se potu taiá pentru macelarie, slanina, untura e. t. c. Doritorii se potu adressá chiar' la numit'a fabric'a.

UMRATH & COMP. in PRAG'A,

fabricanti de machine agricole (69) 13—20

se recomanda prin specialitatile loru, renumite **prin esecutarea loru fórte solida, ambletu usioru, productivitate mare si treieratu curatu a**

Maschineloru loru de treieratu de mana si cu verteju

dela 1 pana la 8 poteri de cai séu boi atatu locomobile catu si stabile. Mai in colo fabricamu in marimi diferite si de o constructiune probata:

Ciururi pentru bucate, taiatóre de paie, mori pentru sdrobitu etc. etc.

Catalége ilustrate in limbile patriei, se tramitu gratuitu si franco.

Editoru si redactoru respons. **G. Baritiu** in Sibiiu.

Tipariulu lui **W. Krafft** in Sibiiu.